



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 145/2013-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosti H. K., D., S., a D. K., G., S., zastúpených spoločnosťou Advokátska kancelária M., s. r. o., K., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. M. V., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Michalovce č. k. 22 Cb 169/2010-866 z 30. apríla 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Cob 122/2012-963 z 29. novembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosť H. K. vedenú pod sp. zn. Rvp 8/2013 a sťažnosť D. K. vedenú pod sp. zn. Rvp 9/2013 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 145/2013.

2. Sťažnosti H. K. a D. K. o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 3. januára 2013 doručené sťažnosti H. K., D., S., a D. K., G., S. (ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov konania zaručeného čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) č. k. 22 Cb 169/2010-866 z 30. apríla 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob 122/2012-963 z 29. novembra 2012.

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovatelia vystupovali ako žalovaní v konaní vedenom od 22. septembra 2010 pred okresným súdom pod sp. zn. 22 Cb 169/2010. Konanie bolo iniciované žalobou D. Č., M. (ďalej len „žalobkyňa“), ktorou sa proti sťažovateľom domáhala *„zaplatenia istiny vo výške 1.156.985,16 € s prísl., od každého po 588.492,58 € titulom úhrady zvyšku neuhradenej odplaty za prevod obchodného podielu spoločnosti A. spoločnosť s ručením obmedzeným M...“*. V priebehu konania sťažovatelia podaniami z 27. júna 2011 a 1. júla 2011 *„uplatnili si voči žalobkyňi aj vzájomnú žalobu o zaplatenie, každý po 599.809,45 €“*, z titulu náhrady škody spôsobenej žalobkyňou nesplnením povinností, ku ktorým sa v zmluve zaviazala.

Okresný súd po vykonanom dokazovaní rozsudkom č. k. 22 Cb 169/2010-866 z 30. apríla 2012 uložil každému sťažovateľovi povinnosť *„uhradiť žalobkyňi sumu 578.492,58 € s úrokom z omeškania vo výške 9 % ročne zo sumy 578.492,58 € od 1.1.2010 do zaplatenia“* (body I a II výroku rozsudku), konanie o vzájomnej žalobe oboch sťažovateľov *„v časti o zaplatenie sumy 313.321,35 €“* zastavil (body III a IV výroku rozsudku), vo zvyšku, t. j. u každého v sume 286 488,10 €, vzájomnú žalobu sťažovateľov

zamietol (body V a VI výroku rozsudku) a obom sťažovateľom uložil povinnosť náhrady trov konania (body VII až IX výroku rozsudku).

Sťažovatelia podali proti prvostupňovému rozsudku okresného súdu odvolanie, ktorým napadli výrok v bodoch I, II, V, VI, VII, VIII a IX. V odôvodnení odvolania spochybnili danosť právomoci slovenských súdov na konanie o žalobe žalobkyne, tvrdili nesprávne skutkové zistenia, ako aj nesprávny právny názor okresného súdu, namietali porušenie princípu rovnosti zbraní a kontradiktórnosti konania, odmietnutie vykonania ďalších navrhovaných dôkazov i správnosť výpočtu náhrady trov konania. Navrhli zrušenie rozsudku okresného súdu v napadnutých výrokoch a vrátenie veci na ďalšie konanie.

Krajský súd rozsudkom č. k. 2 Cob 122/2012-963 z 29. novembra 2012 potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku I, II, III, IV a zrušil výroky VII a VIII o povinnosti náhrady trov konania. V rozsahu zrušenia vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. Dospel k záveru o správnosti skutkových i právnych záverov okresného súdu a odvolacie námietky sťažovateľov vyhodnotil ako nedôvodné. Zrušujúci výrok založil na zistenom nedostatočnom odôvodnení prvostupňového rozsudku.

V sťažnostiach doručených ústavnému súdu sťažovatelia zhodne prednášajú námietky v zásade identické s námietkami, ktorými brojili proti prvostupňovému rozsudku okresného súdu v podanom odvolaní. Navyše zdôrazňujú, že krajský súd nerešpektoval rozsah, v akom odvolaním prvostupňový rozsudok napadli, pretože sa nijako nevysporiadal s výrokmi zamietajúcimi časť vzájomných návrhov sťažovateľov (výroky V a VI rozsudku okresného súdu). Na tomto podklade potom tvrdia porušenie svojich označených práv.

V závere sťažností zhodne navrhujú, aby ich ústavný súd prijal na ďalšie konanie, a každý z nich navrhuje meritórne rozhodnúť takto:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, princíp rovnosti zbraní účastníkov súdneho konania podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach vo veci pod sp. zn. 2Cob/122/2012 zo dňa 29.11.2012

a rozsudkom Okresného súdu Michalovce č. k. 22Cb/169/2010 zo dňa 30.4.2012 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach vo veci pod sp. zn. 2Cob/122/2012 zo dňa 29.11.2012 a rozsudok Okresného súdu Michalovce č. k. 22Cb/169/2010 zo dňa 30.4.2012 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Michalovce na ďalšie konanie.

Krajský súd v Košiciach a Okresný súd v Michalovciach je povinní spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania v sume 197,84 EUR do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

Sťažovatelia v sťažnostiach navrhujú aj odklad vykonateľnosti napadnutého odvolacieho rozsudku krajského súdu.

Ústavnému súdu žalobkyňa 14. februára 2013 prostredníctvom svojho právneho zástupcu doručila návrh na jej pripustenie do konania v pozícii vedľajšieho účastníka. Argumentuje v prospech právnych záverov okresného súdu i krajského súdu a poukazuje na skutočnosť, že po právoplatnosti prvostupňového i druhostupňového rozsudku sťažovateľ H. K. splnil povinnosť uloženú mu týmito súdnymi rozhodnutiami, kým sťažovateľ D. K. „ešte 6.12.2012, teda dva dni po právoplatnosti rozsudku všeobecného súdu, ale dva dni pred jeho vykonateľnosťou, uzatvoril... v Bratislave Zmluvu o zriadení záložného práva k obchodnému podielu. Toto právo bolo aj zapísané v obchodnom registri.“. V tom podľa žalobkyne tkvie jej „právny záujem na vstupe do konania“.

Sťažovateľ H. K. podaním označeným ako „Žiadosť“ doručeným ústavnému súdu 20. marca 2013 v otázke odkladu vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu naliehal na „čo možné najpromptnejšie rozhodnutie, nakoľko sťažovateľovi hrozí vážna a nenapraviteľná škoda veľkého rozsahu, ktorá je spôsobilá ohroziť fyzickú existenciu sťažovateľa ako aj jeho akúkoľvek podnikateľskú činnosť“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Podľa § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, v súlade s citovaným ustanovením § 31a uvedeného zákona je však možné v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane ustanovenie § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod spisovými značkami uvedenými v bode 1 výroku tohto uznesenia a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť predložených sťažností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

III.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Pokiaľ ide o časti sťažností týkajúce sa prvostupňového rozsudku okresného súdu č. k. 22 Cb 169/2010-866 z 30. apríla 2012, ústavný súd poukazuje na čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého stabilne odvodzuje dôsledné uplatňovanie princípu subsidiarity jeho právomoci. Ústavný súd podľa tohto princípu môže poskytovať ochranu základným právam alebo slobodám, alebo ľudským právam a základným slobodám vyplývajúcim z medzinárodnej zmluvy, len ak ochranu týmto právam a slobodám neposkytuje „iný súd“. V opačnom prípade je v kompetencii „iného“ súdu poskytnúť požadovanú ochranu.

Napadnutý rozsudok okresného súdu je rozhodnutím prvostupňovým, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 201 OSP). Sťažovatelia svoje právo podať odvolanie proti rozsudku okresného súdu aj využili. To vylučuje právomoc ústavného súdu vecne prejednávať predmetné časti spojených sťažností, v dôsledku čoho ich ústavný súd musí odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na ich prerokovanie.

2. Na účel rozhodnutia o častiach sťažností napádajúcich odvolací rozsudok krajského súdu č. k. 2 Cob 122/2012-963 z 29. novembra 2012 si ústavný súd vyžiadal od okresného súdu spisový materiál vo veci sp. zn. 22 Cb 169/2010.

2.1 Zo spisového materiálu ústavný súd zistil, že napadnutý rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť na základe doručenia jeho písomného vyhotovenia právnym zástupcom sporových strán 4. decembra 2012. Doručenia odvolacieho rozsudku vykonal krajský súd. Sťažovatelia doručili okresnému súdu 31. decembra 2012 dovolanie proti prvostupňovému rozsudku i proti rozsudku odvolaciemu. Namietajú v ňom nedostatok právomoci slovenských súdov [§ 237 písm. a) OSP], odňatie možnosti konať pred súdom

(body III a IV odôvodnenia dovolania), nesprávne právne posúdenie veci (body IV, V, VII aj VIII odôvodnenia podaného dovolania), ako aj nenariadenie pojednávania krajským súdom (bod X odôvodnenia podaného dovolania).

Krajský súd doručil súdny spis okresnému súdu 7. januára 2013, ten však vzápätí (11. januára 2013) vrátil spis krajskému súdu, ktorý uznesením č. k. 2 Cob 122/2012-995 zo 14. januára 2013 opravil výrok svojho rozsudku z 29. novembra 2012 tak, že potvrdil prvostupňový rozsudok okresného súdu v zamietavých výrokoch (výroky III a IV rozsudku okresného súdu). Opravné uznesenie krajského súdu bolo právnym zástupcom účastníkov konania doručené 16. a 17. januára 2013. Spis bol následne vrátený okresnému súdu 22. januára 2013.

2.2 Z už spomenutého princípu subsidiarity ako jedného zo základných pojmových znakov právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ochranu pred ústavným súdom nemožno využiť súčasne alebo pred inými prostriedkami nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii, ale že sťažnosť je prípustná iba vtedy, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných právnych možností nápravy naďalej dochádza k porušovaniu základných práv alebo slobôd sťažovateľa (m. m. IV. ÚS 21/02).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého vyčerpanie všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných právnych predpisov, neznamená samotné podanie oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom (IV. ÚS 177/05).

Zistená skutočnosť podania dovolania proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľmi vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy vylučuje právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv, ak je zrejmé, že sťažovatelia podali dovolanie, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené. Spojené sťažnosti museli byť preto v týchto častiach odmietnuté pre ich predčasnosť,

pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie sťažovateľa namietajú, bude vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací.

Súbežné podanie dovolania a sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje...

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd sa však v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľov prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd majúc na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľom lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok ESLP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54).

A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní budú mať sťažovatelia k dispozícii už iba podanie sťažnosti ústavnému súdu týkajúcej sa tohto rozhodnutia za obvyklých podmienok.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd spojenými sťažnosťami v týchto častiach meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ich odmietol ako neprípustné pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. O ďalších návrhoch sťažovateľov formulovaných v sťažnostných petitoch (zrušenie napadnutých rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, náhrada trov konania) a o navrhnutých odkladoch vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu z dôvodu odmietnutia sťažnosti nebolo potrebné rozhodnúť. Rovnako tak nebolo potrebné rozhodovať o pripustení vedľajšieho účastníka do konania. Ústavný súd k tomu navyše dodáva, že § 21 ods. 2 zákona o ústavnom súde je vo vzťahu k § 93 ods. 1 OSP lex specialis, pričom v zmysle uvedeného žiadne ustanovenie zákona o ústavnom súde nepriznáva v konaní čl. 127 ods. 1 ústavy postavenie vedľajšieho účastníka (m. m. II. ÚS 91/08, II. ÚS 122/05).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2013